

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ประชากรที่เพิ่มมากขึ้นยังทำให้ความต้องการในการเดินทางหาแหล่งท่องเที่ยวมีมากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศ มีการพัฒนาที่ดีขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการขายของที่ระลึกและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จึงทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศที่ขยายเพิ่มขึ้น การพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยก่อให้เกิดความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการเดินทาง การติดต่อสื่อสาร การให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว และอีกอย่างประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการขยายตัวทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวรวมถึงสถานที่ๆ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเป็นสถานที่ๆ มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก หรืออาจปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548)

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อความน่าสนใจดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เพื่อค้นหาคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม เอกลักษณ์ที่โดดเด่น ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต ความสะดวกในการเข้าถึง สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย สภาพแวดล้อม สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งด้านบริการ

สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (วิวัฒน์ชัย บุญภักดิ์. 2550)

เพชรบูรณ์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวมาก โดยเฉพาะมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้กำลังได้รับความสนใจอย่างมากโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แสวงหาประสบการณ์ที่หลากหลายมากขึ้น อันเป็นประสบการณ์จากการเรียนรู้ เป็นนักท่องเที่ยวที่มีใจใฝ่รู้ ถือว่าการเรียนรู้เป็นการสร้างคุณภาพชีวิตให้กับตน สนใจหาความรู้ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน มีจิตสำนึกต่อการรักษาสีงแวดล้อม

ความหลากหลายทางธรรมชาติป่าเขาในรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีหลักการให้ความรู้และ การสื่อความหมาย เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเล็กเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธรรมชาติ ก่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นโดยชุมชนร่วมจัดการ และได้รับผลประโยชน์คือรายได้จากการท่องเที่ยว และกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและทรัพยากรการท่องเที่ยว ผลที่เกิดต่อเนื่องย่อมรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมไว้ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย เรื่องศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ขึ้น เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวหากคนในชุมชนได้รับการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานของการวิจัย

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาถึง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้แทนชุมชนจำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลบ้านหวาย จำนวน 70 คน และผู้ให้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 10 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา จะทำการศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ทำการศึกษาคือ ตำบลบ้านหวาย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ศึกษาได้นิยามศัพท์ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในความหมายของการศึกษา ดังนี้

ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเข้ามาแก้ปัญหา รวมถึงการวางแผนดำเนินกิจกรรม ตัดสินใจ พัฒนา ติดตามและประเมินผล เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว โดยมีหลักที่ต้องศึกษา ได้แก่ การเข้าถึง สิ่งดึงดูดใจ ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงความต้องการของชุมชน ความรู้ความเข้าใจของชุมชน

การเข้าถึง หมายถึง ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน มีผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่พึงพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีระบบสาธารณูปโภคอย่างครบครันในการเข้าม่วัฒนธรรมชุมชน และการสื่อสาร

สิ่งดึงดูดใจ หมายถึง ความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ ความหลากหลายของระบบเชิงวัฒนธรรม เช่น โบราณสถานเมืองเก่า ประวัติศาสตร์ เป็นต้น และการสืบสานวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชน

ความปลอดภัย หมายถึง ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอละดูแลทั่วถึง การติดตั้งป้ายสัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสมทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยและอุปกรณ์หรือปฐมพยาบาลในสถานที่เข้าชม

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การมีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล มีป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงจุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ลานจอดรถ มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัย มีร้านค้าชุมชนหรือร้านขายของที่ระลึก มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือจุดให้ข้อมูลหรือข้อแนะนำต่างๆ ก่อนใช้บริการ การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย และมีเส้นทางเดินที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับ เช่น รถติดบริเวณทางเข้า หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และมีกฎระเบียบข้อจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเส้นทางระยะเวลาในการเข้าชมสถานที่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนั้นสิ่งที่คาดหวัง ในการศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

1. ได้ทราบสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
2. ได้ทราบศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
3. ได้ทราบข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์